

KONGELIG RESOLUSJON

Kunnskapsdepartementet

Statsråd: Guri Melby

Ref.nr.:

Saksnr.: 20/2247

Dato: 17. april 2020

Endringer i midlertidige forskrifter om tilpasninger i barnehageloven og opplæringslova som følge av utbrudd av Covid-19

1. Saksfremstilling

I denne resolusjonen fremmes følgende forskrifter:

- Forskrift om endring i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 491 om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19
- Forskrift om endring i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 492 om tilpasningen i lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av utbrudd av Covid-19

Forskrift om endring i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 491 om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19, er hjemlet i koronaloven § 2. Endringsforskriften om grunnskoleopplæring og videregående opplæring er, i likhet med forskrift 27. mars 2020 nr. 492 om tilpasningen i lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av utbrudd av Covid-19, hjemlet i koronaloven §§ 2 og 3. Justis- og beredskapsdepartementet har samtykket til at forskriften fremmes. Behovet for å gjøre endringer med hjemmel i koronaloven er omtalt i punkt 5.1.

2. Bakgrunnen for forslaget

Midlertidige forskrifter om tilpasninger i lovgivningen om barnehager og grunnsopplæringen som følge av utbrudd av Covid-19 ble fastsatt ved kgl.res. 27. mars 2020 med hjemmel i koronaloven. Over en tredel av stortingsrepresentantene erklærte at de ikke samtykket til forskriftsbestemmelsene om at reglene i barnehageloven og opplæringsloven med forskrifter skulle gjelde hhv. «så langt de er mulige» og «så langt de er mulige og forsvarlige» å

oppfylle. Disse bestemmelsene ble derfor opphevet i de to forskriftene ved endringsforskrifter 1. april 2020.

Når barnehager og skoler er stengt, kan de ikke drive som normalt. Selv nå som barnehagene og skolene åpner delvis igjen, vil det være begrensninger av smittehensyn som påvirker hvordan barnehage- og skoledriften kan organiseres. Begrensningene kan for eksempel dreie seg om redusert kontakthypighet, avstand, gruppestørrelse, karantenerogler mv. Det er krevende for barnehager og skoler å forholde seg til to regelsett (smittvernloven og barnehageloven/opplæringsloven) som ikke fullt ut er mulig å oppfylle samtidig. Dette innebærer også en risiko for at barn, unge og voksne ikke får oppfylt sine rettigheter etter barnehageloven og opplæringsloven. Kunnskapsdepartementet mener derfor at det er behov for midlertidige regler til erstatning for «så langt som mulig»-kravene som over en tredel av stortingsrepresentantene ikke samtykket til.

3. Forskriftenes hovedinnhold

Forskriften inneholder i hovedtrekk følgende:

Barnehageområdet

Forslaget innebærer følgende tilpasninger av reglene i barnehageloven med forskrifter i perioden hvor barnehager er stengt eller driver med begrensninger etter vedtak og forskrifter med hjemmel i smittevernloven:

- Retten til å benytte seg av barnehageplassen etter barnehageloven § 12a gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven. Dette er en språklig endring i den midlertidige forskriften § 2 som suspenderer retten til å benytte seg av barnehageplassen for dem som er omfattet av stengingsvedtaket. Dette tar bedre høyde for en gradvis åpning av barnehager.
- Barnehageeier kan bare gjøre tilpasninger i tilrettelegging som følger av enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp eller tegnspråkopplæring med hjemmel i barnehageloven kapittel V A dersom det kan godtgjøres at det er nødvendig og forsvarlig. I vurderingen av hvilke tilpasninger som er nødvendige og forsvarlige, skal det legges stor vekt på barnets beste. Det kan også tas hensyn til tilgangen på pedagogisk personale og nødvendig utstyr. Når det er forsvarlig, kan kommunen fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring uten at det gjennomføres sakkyndig vurdering.

Grunnopplæringen

Forslaget innebærer følgende tilpasninger av reglene i opplæringsloven med forskrifter i perioden hvor skolen er stengt eller driver med begrensninger etter vedtak og forskrifter med hjemmel i smittevernloven:

- Reglene om organiseringen av opplæringen i grupper og kravet om forsvarlig gruppestørrelse gjelder bare så langt de er mulige å oppfylle. Forslaget må ses i sammenheng med den tidligere vedtatte tilpasningen om at «[s]koleeier skal organisere

opplæringen slik den finner det hensiktsmessig og forsvarlig ut fra hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, antallet elever, elevenes alder og forutsetninger, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr og elevenes hjemmeforhold».

- Skoleeier kan bare gjøre tilpasninger i opplæring og tilrettelegging som følger av enkeltvedtak med hjemmel i opplæringslova kapittel 2, 3, 4A, og 5 dersom det kan godtgjøres at det er nødvendig og forsvarlig. I vurderingen av hvilke tilpasninger som er nødvendige og forsvarlige, skal det legges stor vekt på elevens beste. Det kan også tas hensyn til hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr. Forslaget innebærer at individuelle rettigheter til spesialundervisning, særskilt språkopplæring mv. skal gjelde, men at det gis større fleksibilitet i hvordan opplæringen gjennomføres og antallet timer.
- Når det er forsvarlig, kan skoleeier fatte enkeltvedtak om individuelle rettigheter og tilrettelegging av opplæringen uten at det er gjennomført sakkyndig vurdering.
- Kravet i opplæringsloven § 9-4 om lærebøker og andre læremidler suspenderes for lærebøker og læremidler som anskaffes for undervisning i perioden.
- Reglene i kapittel 9 A om det psykososiale miljøet gjelder tilsvarende når elevene får opplæring hjemme, med de begrensninger som følger av at elevene ikke er fysisk til stede på skolen, og at skolen ikke rår over elevens hjemmeforhold.
- Kravet om å ha tilbud om skolefritidsordning gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven.
- Kravet om å ha tilbud om leksehjelp gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven.
- Kravet om å tilby leirskole gjelder ikke overfor elever på 10. trinn hvor det var planlagt leirskole for våren 2020.

Departementet foreslår også endringer i forskriftens § 2 for å klargjøre hva som er skoleeiers plikt til å gi opplæring hhv. hjemme og på skolen. I tillegg foreslår departementet forenklede saksbehandlingsregler for avgjørelser om hvem skal få opplæring hjemme fordi de eller noen i nær familie tilhører risikogrupper. Det foreslås også enkelte språklige endringer i øvrige bestemmelser i den midlertidige forskriften om tilpasninger av lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring, for at ordlyden skal samsvare bedre med smittevernreglene og ta bedre høyde for gradvis åpning av skoler.

4. Departementsforeleggelse og høring

4.1 Generelt

Forslaget ble sendt på foreleggelse til berørte departementer 8. april 2020 med frist tirsdag 14. april 2020 kl. 13. Forslaget ble også sendt på høring til fylkesmennene, underliggende etater og sentrale organisasjoner og gjort tilgjengelig på regjeringen.no den 8. april 2020 med høringsfrist tirsdag 14. april 2020 kl. 13. Departementet har mottatt i overkant av 30

høringsinnspill, de fleste med merknader. Det er bred støtte i høringen til at det er behov for å presisere tydeligere hvilke av reglene i opplæringsloven og barnehageloven som gjelder, og i hvilket omfang.

4.2 Barnehageområdet

Private barnehagers landsforbund (PBL) viser til at unntak fra normal drift vil være hovedregelen en periode fremover, i alle fall så lenge det gjelder smitteverntiltak som direkte og indirekte påvirker antall tilgjengelige ansatte i sektoren. Både nasjonale, og etter hvert sannsynlige lokale, smitteverntiltak vil også påvirke hvordan tjenestene kan og skal leveres. PBL viser til at det er behov for at reglene får en varighet ut barnehageåret.

Det er bred støtte til at det er behov for tilpasninger i reglene om individuelle rettigheter til spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring etter barnehageloven kap. V A i den situasjonen vi nå er i. KS er enig med departementets forslag om at det i den midlertidige forskriften fastsettes at oppfyllelsen av individuelle rettigheter gjennomføres i tråd med gjeldende enkeltvedtak og lovens alminnelige regler så langt det er mulig og forsvarlig. KS mener imidlertid det vil være en fordel å klargjøre om dette også omfatter §19 g om tilrettelagt tilbud for barn med nedsatt funksjonsevne.

Departementet vil vise til at tilrettelegging etter § 19 g innebærer at kommunen må sette barnehagene i stand til å gi de aktuelle barna et tilrettelagt tilbud. Plikten tilsvare kommunens tilretteleggingsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 20. Eksempler på tilrettelegging kan være at kommunen sørger for at barnehagen har det nødvendige utstyret eller gir støtte til bygningsmessige endringer. Departementet vil vise til at forslaget om tilpasning er begrenset til rettighetene der det er fastsatt regler om organisering og timetall i enkeltvedtak. Departementet mener at det fortsatt bør være mulig for kommunene å oppfylle plikten etter § 19 g og mener derfor at det ikke er behov for å gjøre tilpasninger.

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark mener det bør tydeliggjøres i forskriften at det er kommunens ansvar å følge opp barn med individuelle rettigheter. Departementet vil vise til at kommunenes ansvar for å følge opp de individuelle rettighetene følger eksplisitt av barnehageloven kapittel V A og at det ikke foreslås endringer i disse reglene. Departementet mener derfor at det ikke er nødvendig å presisere dette ansvaret også i den midlertidige forskriften.

Flere instanser, blant andre *Barneombudet* og *Fellesforbundet*, er bekymret for at unntaket som foreslås, gir for stort handlingsrom til ikke å oppfylle barnets rettigheter, og mener det bør begrenses. Barneombudet mener det bør være et krav at barnehagene, også nå, strekker seg langt for at disse barna nå får den hjelpen de har krav på etter vedtaket. Konsekvensene kan være svært store for barnet av å ikke få hjelpen de trenger. Barneombudet ber om at det vurderes om adgangen til ikke å oppfylle vedtak om spesialpedagogisk hjelp bør begrenses mer enn det departementet foreslår ved at «så langt det er mulig» strykes, og dette vil være en forsvarlighetsvurdering. Departementet er enig i at man må strekke seg langt for å oppfylle vedtakene. Departementet har på bakgrunn av innspillene endret forslaget om tilpasninger i reglene om individuelle rettigheter. Se departementets vurdering og forslag i punkt 5.2.2.

I høringen hadde departementet redegjort for at forsinkelser i sakkyndige utredninger og andre vurderinger som ikke kan gjennomføres av smittehensyn, er såkalt «grunnet opphold» som ikke vil være i strid med forvaltningsloven. Høringsinstansene som uttalte seg om dette, er enig i vurderingen. Samtidig peker KS på at det er uheldig at slike forsinkelser i sakkyndige vurderinger fører til at det ikke blir fattet vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Slike forsinkelser kan få konsekvenser for planleggingen av neste barnehageår. KS har på denne bakgrunn spilt inn at det bør gjøres unntak fra kravet om sakkyndig vurdering som vilkår for å kunne fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp når dette er forsvarlig, for eksempel der det er fattet vedtak for inneværende år og det ikke vil være store endringer for barnet neste år. KS viser til at dette kan gjøre det mulig for kommunene å prioritere sakkyndig vurdering av barn som ikke tidligere har hatt rett til spesialpedagogisk hjelp, og for barn der det er behov for større endringer i spesialpedagogisk hjelp fra neste år. Departementet er enig i dette. Det er viktig at eventuelle nye vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring ikke forsinkes mer enn nødvendig. Departementet foreslår at det gjøres unntak fra kravet om sakkyndig vurdering når det er forsvarlig. Se departementets vurdering og forslag i punkt 5.2.2.

Flere høringsinstanser har innspill som knytter seg til reglene om personale. *Fagforbundet* viser til at det må være strengere regler for antall ansatte som er sammen med barna, for å kunne følge smittevernregler. *Rælingen kommune* stiller spørsmål ved om barnehageeier, så lenge barnehagen har nok årsverk for ansatte og barnehagelærere, står fritt til å organisere tilbudet uten å ta hensyn til hvor mange barn det rent praktisk er per voksen og per barnehagelærer fra dag til dag. *Barneombudet* støtter departementets vurdering om at det ikke er nødvendig med tilpasninger i reglene. Samtidig understreker barneombudet at i tillegg til kravene om antall voksne per barn, så skal barnehagen ha en forsvarlig bemanning til enhver tid og at det også må gjelde nå. I vurderingen av hva som er forsvarlig må det også legges vekt på smittevernhensyn, og hvor mange barn som er til stede i barnehagen.

Departementet er enig med barneombudet og vil understreke at bemanningen til enhver tid må være tilstrekkelig til at personale kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet, jf. barnehageloven § 18 første ledd. Dette innebærer at selv om det skulle være færre ansatte på jobb i barnehagen enn normene tilsier på grunn av sykdom e.l., må barnehageeier uansett sørge for at bemanningen er tilstrekkelig. Se også omtale i punkt 5.2.1. Departementet mener at det ikke er behov for å innføre strengere regler for antall ansatte som er sammen med barna for å følge smittevernreglene, og vil vise til at i veilederen om smittevern i barnehager under Covid-19 utbruddet 2020, legges bemanningsnormen til grunn for antall barn per voksen.

Utdanningsforbundet viser til at tilgangen på pedagogisk personale også kan gjelde institusjoner utenfor barnehagen, slik som PPT, og foreslår derfor å omformulere slik: «I vurderingen av hvordan tilpasningen skal gjennomføres, kan det tas hensyn til tilgangen på pedagogisk personale i institusjoner utenfor barnehagen (...)».

Departementet er enig i at det i vurderingen kan tas hensyn til tilgangen på pedagogisk personale både i og utenfor barnehagen. Ordlyden *pedagogisk personale* vil også omfatte personer som gir spesialpedagogisk hjelp eller tegnspråkopplæring, for eksempel ansatte i PP-tjenesten.

Trondheim kommune ønsker en presisering av at det ordinære tilbudet i barnehagene må tilpasses forhold som følger av bemanning, smittevern etc. Kommunen ønsker en klargjøring av hvilket tilbud barn som mister tilbudet på grunn av midlertidig stenging skal ha. Departementet vil vise til forslaget om å presisere at retten til å benytte seg av barnehageplassen etter barnehageloven § 12a gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven. Dette innebærer at tilbudet som gis, tilpasses de til enhver tid gjeldende vedtak og forskrifter etter smittevernloven.

Trygge barnehager viser til at det kan forekomme høyere fravær enn vanlig knyttet til smittefare, og at en kan anta at det vil være færre søkere til utlyste stillinger. Dette kan føre til en situasjon med færre pedagoger og det bør derfor gis midlertidig unntak for kravet om å søke om dispensasjon fra utdanningskravet i denne perioden. Departementet mener at det ikke er behov for endringer i reglene om å søke dispensasjon fra pedagogisk bemanning. Selv om det kan forekomme høyere sykefravær etc. bør ikke dette føre til at reglene om å søke dispensasjon oppheves.

4.3 Grunnopplæringen

Det er bred støtte i høringen til at det er behov for å tilpasse reglene i opplæringsloven på grunn av utbruddet av Covid-19. Videre støtter høringsinstansene at slike tilpasninger bør gjelde ut skoleåret 2019–2020.

KS savner vurderinger av opplæringslovens bestemmelser om permisjon fra den pliktige opplæring (§ 2-11), privat opplæring i hjemmet (§ 2-13) og kommunalt tilsyn med hjemmeopplæring (§ 14-3). *Trondheim kommune* etterlyser også en avklaring av skolenes ansvar for elever som a) må være hjemme på grunn av helserisiko/smittefare og b) elever som ikke er i risikogruppe, men som foresatte holder hjemme på grunn av frykt for smitte, bør klargjøres. Departementet er enig i at det kan være behov for enkelte avklaringer rundt disse spørsmålene på bakgrunn av beslutningen om delvis åpning av skolene. Se departementets vurdering og forslag i punkt 5.3.2 og 5.3.3.

De fleste som har uttalt seg om forslaget, støtter forslaget om at reglene i opplæringsloven § 8-2 om organisering av opplæringen i grupper og kravet om forsvarlig gruppestørrelse, bare gjelder så langt de er mulige å oppfylle. Samtidig understreker flere, blant andre *Norsk Lektorlag*, at det er viktig med gruppetilhørighet selv om opplæringen organiseres som fjernundervisning. Flere ber dette komme tydeligere fram i forskriftsteksten. Departementet mener det er vanskelig å finne fram til konkrete fravik fra reglene om organisering som passer for alle ettersom organiseringen er avhengig av hva slags utstyr mv. skolene har. Departementet opprettholder derfor forslaget om at reglene om organisering bare gjelder «så langt de er mulig å oppfylle». Departementet understreker at dette blant annet innebærer at skolene må legge til rette for at elevene kan oppleve tilhørighet til en gruppe selv om undervisningen ikke organiseres i vanlig gruppeundervisning. Se også departementets vurdering og forslag i punkt 5.3.4.

I det gjeldende kravet om organisering i den midlertidige forskriften § 3 står det at opplæringen skal organiseres blant annet ut fra hvor mange lærere skolen har tilgjengelig. I forskriftsteksten er det vist til «lærere». Fagforbundet har spilt inn at det også er andre ansatte i skolen som er viktige for en forsvarlig drift av skolene. Departementet er enig i dette. I forskriften vises det til lærere fordi det er lærere som har det faglige ansvaret for opplæringen. Uttrykket «lærere» er ikke ment å utelukke at det også tas hensyn til tilgangen på andre ansatte som har oppgaver i opplærings situasjonen.

De som har uttalt seg, er enig i departementets vurdering om at kravet i opplæringsloven § 9-3 om at skolene må ha tilgang til nødvendig utstyr, inventar og læremiddel ikke kan forstås slik at det er et krav om tilgang på utstyr mv. som ikke er nødvendig slik opplæringen normalt organiseres. Samtidig er det flere, blant andre *Samarbeidsrådet for yrkesopplæring*, som peker på at dersom elevene skal ha opplæring hjemme over lang tid, må dette kanskje vurderes annerledes. Departementet er enig i dette. Dersom denne unntakssituasjonen også fører til alternative organiseringer av opplæringen neste skoleår, vil departementet vurdere om det skal innføres strengere krav til hva slags utstyr mv. skolene må ha. *Barneombudet* har uttrykt bekymring for barn som ikke har tilgang til digitalt utstyr hjemme. Departementet vil understreke at det er skoleeiers ansvar å sørge for opplæringen. Skoleeier må derfor sørge for at elevene har tilgang til det utstyret som er nødvendig ut fra skolens organisering. Det er derimot ikke krav om bestemt organisering eller en bestemt type utstyr mv.

Både *KS* og *Utdanningsforbundet* har spilt inn at det er behov for tilpasninger i kravet om læremidler i opplæringsloven § 9-4. Begge viser til at overgangen til fjernundervisning ble innført uten at kommuner og skoler fikk tid til å forberede seg, og at det er varierende i hvilken grad skolene har tilgang til læremidler som er egnet for denne måten å gi opplæring på. Kravet om parallellitet for målform i læremidler og kravet om samsvar med offisiell rettskriving og læreboknormal kan gjøre det unødig ressurskrevende å anskaffe læremidler som skolene har behov for på grunn av situasjonen. Departementet har forståelse for disse synspunktene og foreslår derfor å midlertidig suspendere kravene til læremidler. Se departementets vurdering og forslag i punkt 5.3.5.

Høringsinstansene som har uttalt seg, støtter at det ikke gjøres unntak fra kravet om tilpasset opplæring i opplæringsloven § 1-3. *KS* mener det bør gjøres tilpasninger i kravet om tidlig innsats i opplæringsloven § 1-4. Øvrige instanser som har uttalt seg om dette, blant andre *Barneombudet*, støtter at kravet om tidlig innsats skal gjelde uendret. Departementet opprettholder forslaget om at både §§ 1-3 og 1-4 skal gjelde også når skolene er stengt eller driver med begrensninger med hjemmel i smittevernloven. I en situasjon med hjemmeundervisning er det ekstra viktig at skolene er oppmerksomme og setter inn tiltak tidlig overfor elever som blir hengende etter. Departementet understreker at forslaget om fleksibilitet i organiseringen av opplæringen har betydning også for hvordan tilpassing og tidlig innsats gjennomføres. Departementet har forståelse for at det kan være krevende, men har tillit til at skolene finner fram til gode løsninger for å tidlig hjelpe elevene som henger etter. Departementet antar dessuten at det blir mindre krevende når 1. til 4. trinn igjen skal få opplæring på skolen.

Relativt mange av høringsinstansene har gitt innspill til forslaget om tilpasninger i reglene om individuelle rettigheter og særskilt tilrettelegging. Det er bred støtte til at det er behov for tilpasninger av disse reglene i den situasjonen vi nå er i. Samtidig er flere, blant andre *Unge funksjonshemmede*, bekymret for at den foreslåtte regelen er for lite forpliktende. Det er også flere som etterlyser en tydeligere vekting av hensynet til barnets beste. Departementet har på bakgrunn av innspillene endret forslaget om tilpasninger i reglene om individuelle rettigheter og særskilt tilrettelegging. Departementet har omformulert forslaget så det er tydeligere at det skal være en høy terskel for tilpasninger. Videre har departementet tatt inn i forslaget at hensynet til elevens beste skal tillegges stor vekt. Se departementets vurdering og forslag i punkt 5.3.7.

I høringen hadde departementet redegjort for at forsinkelser i sakkyndige utredninger og andre vurderinger som ikke kan gjennomføres av smittehensyn, er såkalt «grunnet opphold» som ikke vil være i strid med forvaltningsloven. Høringsinstansene som uttalte seg om dette, er enig i vurderingen. Samtidig peker *KS* og *Dysleksi Norge* på at det er uheldig at slike forsinkelser i sakkyndige vurderinger fører til at det ikke blir fattet vedtak om spesialundervisning. Slike forsinkelser kan få betydning også for elevenes mulighet til å få spesialundervisning fra oppstart neste skoleår. *KS* har på denne bakgrunn spilt inn at det bør gjøres unntak fra kravet om sakkyndig vurdering som vilkår for å kunne fatte vedtak om spesialundervisning når dette er forsvarlig, for eksempel når det er snakk om forlengelse av et vedtak. *KS* viser til at dette kan gjøre det mulig for kommunene å prioritere sakkyndig vurdering av elever som ikke tidligere har hatt rett til spesialundervisning, og for elever der det er behov for større endringer i spesialundervisning fra neste år. Departementet er enig i dette. Det er viktig at eventuelle nye vedtak om spesialundervisning ikke forsinkes mer enn nødvendig. Det samme gjelder andre individuelle rettigheter som krever sakkyndig vurdering, som for eksempel vedtak om tegnspråkopplæring. Departementet foreslår at det gjøres unntak fra kravet om sakkyndig vurdering når det er forsvarlig. Se departementets vurdering og forslag i punkt 5.3.7.

Det er bred støtte i høringen til forslaget om å klargjøre at reglene som psykososialt skolemiljø gjelder tilsvarende når elevene får opplæring hjemme, med de begrensninger som følger av at elevene ikke er fysisk til stede på skolen, og at skolen ikke rår over elevens hjemmeforhold. *Utdanningsforbundet* stiller imidlertid spørsmål ved at muligheten til å melde en sak til fylkesmannen skal opprettholdes under disse forutsetningene, og peker på at det kan være uheldig. Andre høringsinstanser er opptatt av at reglene skal gjelde så langt som mulig, også reglene om å kunne melde en sak til fylkesmannen. Departementet opprettholder forslaget i høringen. Når barn får opplæring hjemme, og i stor grad digitalt, er dette en ny situasjon for elevene som kan gi nye utfordringer for elevenes trivsel. Det er dermed viktig at skolen har en tilsvarende aktivitetsplikt overfor elevene, og at denne kan håndheves gjennom at eleven melder fra til fylkesmannen dersom eleven ikke har det trygt og godt i læringssituasjonen, og skolen ikke tar tak i dette. Det vises også til vurderingene i punkt 5.3.8.

Utdanningsforbundet og *Samarbeidsrådet for yrkesopplæring* er opptatt av at Koronapandemien ikke fører til heving av flere lærekontrakter enn strengt nødvendig, og *KS* påpeker at det haster med å foreta nødvendige endringer i forskriftsreglene om prøver og dokumentasjon for de som får opplæring i bedrift. Departementet er opptatt av at lærlinger og

andre i yrkesfaglige utdanningsløp i størst mulig grad får gjennomført læretiden i bedrift, og vurderer ulike tiltak. Departementet opprettholder vurderingen om at det ikke er behov for å endre opplæringslovens regler om formidling til læreplass, men tar med oss disse innspillene i arbeidet med tilpasninger av forskriftsregler og andre tiltak.

KS har gitt innspill om at det er behov for tilpasninger av reglene om brukermedvirkning. Øvrige høringsinstanser som har uttalt seg, blant andre *Foreldreutvalget for grunnopplæringen*, *Elev- og lærlingombud i Oslo* og *Elev- og lærlingombud i Møre og Romsdal*, støtter departementets vurdering. Departementet opprettholder forslaget om å ikke tilpasse reglene om brukermedvirkning. Opplæringsloven stiller ikke krav om fysiske møter, og departementet understreker at brukermedvirkningen kan organiseres ut fra hvilke verktøy og kommunikasjonsutstyr som er tilgjengelig for skolen og for medlemmene i ulike brukerorgan.

Høringsinstansene som har uttalt seg om forslagene, støtter forslaget om tilpasning av reglene om skolefritidsordning. Departementet opprettholder forslaget.

KS og *Barneombudet* støtter forslaget om å suspendere kravet om leksehjelp, mens *Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)* mener leksehjelp kan være ekstra viktig i denne perioden, og at kravet bør opprettholdes. Departementet mener det kan være utfordrende å gjennomføre leksehjelp i perioden hvor skolen er stengt eller driver med begrensninger etter vedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven. Samtidig er departementet enig med *FUG* i at leksehjelp er ekstra viktig i tiden fremover. Departementet har derfor kommet til at kravet om leksehjelp ikke bør suspenderes, men at det i stedet bør begrenses slik at leksehjelpen kan gjennomføres innenfor regler og retningslinjer om smittevern. Det vises også til vurderingen i punkt 5.3.12

De som har uttalt seg om forslaget om tilpasning av reglene om leirskole, støtter forslaget. *KS* og *Skolelederforbundet* mener kravet om leirskole bør suspenderes for alle elever som det var planlagt leirskole for våren 2020, ikke bare elever på 10. trinn slik departementet foreslo. Det vises til at leirskolen allerede er betalt, og at det av kapasitetshensyn vil være vanskelig å «ta igjen» leirskole for elevene på et senere trinn. Departementet har forståelse for innspillet, men opprettholder forslaget om å bare suspendere kravet for elever på 10. trinn. Se departementets vurdering og forslag i punkt 5.3.13.

Virke peker i sitt høringsinnspill på at flere av tilpasningene som foreslås, også har betydning for friskolene. Departementet understreker at det stemmer. Flere av reglene som det foreslås tilpasninger i, gjelder også for friskolene.

5. Departementets vurdering

5.1 Behovet for midlertidige tilpasninger i barnehageloven og opplæringsloven med hjemmel i koronaloven

Når barnehager og skoler er stengt, kan de ikke drive som normalt. Selv når barnehagene og skolene åpner delvis igjen, vil det være begrensninger av smittehensyn som påvirker hvordan barnehage- og skoledriften kan organiseres. Begrensningene kan for eksempel dreie seg om

redusert kontakthypighet, avstand, gruppestørrelse, karantenerregler mv. Tilpasningene bør derfor gjelde selv når barnehagene og skolene åpnes helt eller delvis.

Avklaringene og tilpasningene som Kunnskapsdepartementet foreslår, er direkte knyttet til utbruddet av Covid-19. Smitteverntiltakene påvirker i vesentlig grad hvordan man kan drive barnehage- og skolevirksomhet, og det haster å få avklart hvilke regler som gjelder. Kunnskapsdepartementet mener derfor at tilpasningen av reglene bør fastsettes med hjemmel i koronaloven, og ikke ved ordinær lovbehandling. Det er dessuten et poeng at de nye tilpasningene bør tas inn i de midlertidige forskriftene om tilpasning av lovgivningen om barnehager og grunnsopplæring som allerede er vedtatt med hjemmel i koronaloven. Når det gjelder behovet for de midlertidige forskriftene, viser departementet til kongelig resolusjon av 27. mars 2020 om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19 og kongelig resolusjon av 27. mars 2020 om tilpasninger i lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av utbrudd av Covid-19.

Kunnskapsdepartementet mener det kan være behov for tilpasningene av lovgivningen om barnehager og grunnsopplæring ut over varigheten av koronaloven. Kunnskapsdepartementet vil derfor så raskt som mulig også utarbeide en lovproposisjon med sikte på vedtakelse av tilpasningene gjennom et ordinært lovvedtak. De midlertidige forskriftene vil i så fall bli opphevet.

I forslaget til tilpasninger er formålet at barn, unge og voksne i størst mulig grad skal kunne få ivarett sine rettigheter etter barnehageloven og opplæringsloven, samtidig som det er tatt hensyn til hva som er mulig å få til når barnehager og skoler er stengt eller er underlagt begrensninger av smittevernhensyn.

Forslagene til nye regler er mer konkrete enn de tidligere «så langt som mulig»-kravene ved at det bare foreslås tilpasninger i utvalgte regler. Øvrige regler i barnehageloven og opplæringsloven vil gjelde som normalt. I enkelte av tilpasningene er det brukt skjønnsmessige formuleringer som «så langt som mulig», «med de begrensninger som følger av forskrifter og vedtak med hjemmel i smittevernloven», «forsvarlig» og «nødvendig». Årsaken til dette er at barnehagene og skolene har ulike forutsetninger for å kunne oppfylle reglene i denne perioden fordi det avhenger av tilgangen til personale, hvordan lokalene er utformet, tilgang til utstyr mv. Det vil dermed være vanskelig å finne fram til mer presise regler som passer alle barnehager og skoler i denne perioden. Etter Kunnskapsdepartementets vurdering vil det dessuten bli krevende for barnehager og skoler å håndtere nye konkrete regler i en allerede vanskelig situasjon. Alternativet til slike skjønnsmessige regler vil dermed være å suspendere enkelte av dagens regler helt, noe som vil være uheldig for barn og unge. I flere av de nye bestemmelsene framgår det hvilke momenter som skal vektlegges i vurderingene. Dette bidrar til å ramme inn de skjønnsmessige kravene så godt som mulig.

5.2 Tilpasninger av reglene i barnehageloven

5.2.1 Generelt

Selv om barnehagene nå åpner igjen, vil det være begrensninger av smittehensyn som påvirker hvordan barnehagedriften kan organiseres. Begrensningene kan for eksempel dreie seg om redusert kontakthypighet, gruppestørrelse, karantenerogler mv. Det legges imidlertid til grunn at det i de fleste tilfeller vil være mulig å gi et godt barnehagetilbud i tråd med barnehageloven og forskriftene også i perioden med utbrudd av Covid-19. Det er derfor i utgangspunktet få regler i barnehageloven det er behov for å gjøre tilpasninger i. De aller fleste reglene i barnehageloven kan fortsatt gjelde, også om barnehager driver med redusert kapasitet.

Dersom barnehagene er stengt eller driver med redusert kapasitet, vil reglene i barnehageloven som knytter seg til at barn er i barnehagen, ikke gjelde for barna som er hjemme. For eksempel vil barnehageloven § 2 om barnehagens innholdet ikke gjelde når barna ikke er i barnehagen. For de som får et tilbud i barnehage i perioden barnehagene er stengt, vil det at barnehagene driver med redusert kapasitet, innebære at barnehagetilbudet ikke er helt likt det som gis til vanlig. I de fleste tilfeller vil det likevel være mulig å gi et godt barnehagetilbud i tråd med barnehageloven og forskriftene for barna som går i barnehagen i denne perioden.

I det videre gjøres det en vurdering av noen av reglene i barnehageloven som departementet har vurdert om det er behov for å gjøre tilpasninger i.

Barnehageloven kapittel II inneholder regler om barn og foreldres medvirkning, gjennom organ som foreldreråd og samarbeidsutvalg. Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget. Disse organene kan bestå i denne perioden og også dersom barnehagene er helt eller delvis stengt. Det kan fortsatt legges frem saker for organene, selv om det organiseres på en annen måte enn gjennom fysiske møter. Loven inneholder ikke konkrete regler om fysiske møter, og det er dermed ikke behov for å unnta eller gjøre tilpasninger i reglene om brukervedvirkning.

Etter departementets vurdering er det heller ikke behov for å gjøre unntak eller tilpasninger i reglene i barnehageloven kap. V om personale med forskrifter, herunder reglene om grunnbemanning og pedagogisk bemanning. Kravet til grunnbemanning (bemanningsnorm) og pedagogisk bemanning (pedagognorm) gjelder antall årsverk i barnehagene, og er ikke knyttet til hvem som er fysisk til stede i barnehagen til enhver tid. Det anses dermed ikke å være mer problematisk å oppfylle kravene selv om barnehagene er helt eller delvis stengt, og det er ikke nødvendig å gjøre tilpasninger i disse reglene. Departementet vil også vise til at de private barnehagene får ordinært kommunalt driftstilskudd og kompensasjon for tapt foreldrebetaling når barnehagene er stengt eller driver med redusert kapasitet, i tråd med reglene i midlertidig forskrift om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19 §§ 4 og 5.

Det kan tenkes at det vil være ansatte som i perioder er borte som følge av sykdom, karantenerogler etc. Departementet vil understreke at bemanningen til enhver tid må være tilstrekkelig til at personale kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet, jf. barnehageloven § 18 første ledd, og at barnehagen må ha en forsvarlig pedagogisk bemanning, jf. forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon § 1. Disse kravene gjelder uavhengig av de tallfestede minimumskravene til grunnbemanningen og pedagogisk personale. Selv om

det skulle være færre ansatte på jobb enn normene tilsier på grunn av sykdom e.l. må barnehageeier derfor likevel sørge for at disse kravene oppfylles.

5.2.2 Individuelle rettigheter og særskilt tilrettelegging

Retten til spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring etter barnehageloven kapittel V A gjelder uavhengig av om barn går i barnehagen. Disse rettighetene vil derfor fortsatt gjelde selv om barnehagene er stengt eller driver med begrensninger etter vedtak og forskrifter med hjemmel i smittevernloven, både for barn som vanligvis går i barnehagen, og barn som ikke går i barnehagen.

Rammene for de individuelle rettighetene er fastsatt i loven og i enkeltvedtak med hjemmel i loven. I vedtaket om spesialpedagogisk hjelp fastsattes det blant annet hvordan den spesialpedagogiske hjelpen skal organiseres, og hvilket timeomfang hjelpen skal ha.

Departementet mener at barna fortsatt skal ha de individuelle rettighetene som er fastsatt i barnehageloven kap. V A. Samtidig er det klart at det kan det være nødvendig å organisere dette på en annen måte i denne perioden. Det vil for eksempel kunne være vanskelig å gi spesialpedagogisk hjelp eller tegnspråkopplæring i tråd med vedtakene, både på grunn av smittevernshensyn og tilgangen på pedagogisk personale både i og utenfor barnehagen (for eksempel ansatte i PP-tjenesten).

Det er noen barn som ikke kommer til å være i barnehagen i denne perioden fordi de er i risikogruppen. Det kan også være noen foreldre som ikke ønsker å sende barna sine i barnehagen. Departementet legger til grunn at det i noen tilfeller vil kunne gis individuell hjelp eller tegnspråkopplæring til barn som er hjemme. Det er en forutsetning at dette kan gis i tråd med helsemyndighetenes smittevernråd. I de tilfellene det ikke er mulig med individuell hjelp, bør det vurderes om hjelpen eller opplæringen kan gis ved bruk av digitale verktøy. Dette vil nok først og fremst være aktuelt for de litt eldre barna.

I enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp skal det være fastsatt hvor mange timer spesialpedagogisk hjelp et barn skal ha. I mange tilfeller vil vedtakene kunne oppfylles fullt ut for barn som er i barnehagen. Det kan imidlertid tenkes at det vil være vanskelig å få oppfylt timetallet på grunn av tilgang på pedagogisk personale eller at smittevernshensyn av andre grunner gjør det vanskelig å oppfylle vedtaket fullt ut.

For barn som er hjemme, kan det også være vanskelig å oppfylle dette timekravet, selv om det i enkelte tilfeller er mulig å gi hjelpen når barnet er hjemme. Det kan være vanskelig å gi hjelpen for eksempel på grunn av ulik tilgang til digitale verktøy, og det kan også være ulik kompetanse hos de som gir hjelpen. I tillegg kan det være krevende og belastende for barnet å motta hjelpen på en slik måte.

Departementet mener det er viktig at barn får spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring også under utbruddet av Covid-19. Departementet vil derfor understreke at barna har rettighetene i behold, og at tilpasningen som foreslås, går ut på at det vil være noe større fleksibilitet i hvordan tilretteleggingen organiseres, og i antallet timer per uke. Departementet foreslår at det fastsettes at barnehageeier bare kan gjøre tilpasninger i tilrettelegging som følger av enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp eller tegnspråkopplæring med hjemmel i

barnehageloven kapittel V A, dersom det kan godtgjøres at det er nødvendig og forsvarlig. I samsvar med innspill fra blant andre Barneombudet, foreslår departementet at det fastsettes at det i vurderingen av hvilke tilpasninger som er nødvendig og forsvarlig, skal legges stor vekt på barnets beste. Videre foreslår departementet at det fastsettes i forskriften at det også kan tas hensyn til tilgangen på pedagogisk personale og nødvendig utstyr.

Kravet om at barnehageeier må «godtgjøre» at tilpasningen er nødvendig og forsvarlig, betyr at det er barnehageeier som må sannsynliggjøre at dette vilkåret er oppfylt. Det er ikke ment som et absolutt dokumentasjonskrav. Hensikten er å legge til grunn en høy terskel for tilpasninger, og at det er tilpasninger og ikke normal oppfyllelse som må begrunnes. Hovedregelen er fortsatt at de individuelle rettighetene ivaretas i samsvar med enkeltvedtaket.

Utbruddet av Covid-19 kan også føre til forsinkelser i utredninger og vurderinger som må gjøres i forbindelse med vedtak om spesialpedagogisk hjelp, jf. barnehageloven § 19 d. Det kan for eksempel være vanskelig for den pedagogisk-psykologisk tjenesten (PP-tjenesten) å utføre sakkyndige utredninger av barnets behov uten å kunne møte barnet fysisk. Det er ikke fastsatt særskilte frister i barnehageloven, men kravene til saksbehandling etter forvaltningsloven gjelder. Det følger av forvaltningsloven § 11 a at forvaltningsorganer skal forberede og avgjøre saker uten ugrunnet opphold. Departementet legger til grunn at utsettelse som er nødvendig på grunn av stengingsvedtak og andre smitteverntiltak, vil være et «grunnet» opphold.

Samtidig er det uheldig for barn dersom kommunen ikke får fattet vedtak om spesialpedagogisk hjelp fordi det ikke er mulig å gjennomføre sakkyndige vurderinger. Den sakkyndige vurderingen er et sentralt grunnlaget for vedtak om spesialundervisning og andre vedtak individuell tilrettelegging. I noen tilfeller vil det likevel være forsvarlig å fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp uten at det er gjennomført en sakkyndig vurdering. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom et vedtak skal forlenges eller det av andre grunner er relativt klart hva innholdet i vedtaket bør være. For at det ikke skal bli unødige forsinkelser i nye vedtak om spesialpedagogisk hjelp, foreslår departementet at det i den midlertidige forskriften åpnes for at kommunen kan fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring uten at det gjennomføres sakkyndig vurdering. At det skal være «forsvarlig», betyr at kommunen uten den sakkyndige vurderingen vil ha et forsvarlig beslutningsgrunnlag. Hvor lenge vedtaket skal gjelde, har betydning for hva som anses å være et forsvarlig beslutningsgrunnlag. Det kan for eksempel være aktuelt å fastsette et kortvarig vedtak, for deretter å gjennomføre sakkyndig vurdering og fatte nytt vedtak når situasjonen tillater det.

Departementet vil også understreke at utredninger, kartlegginger mv. som kan gjennomføres i samsvar med smittevernreglene som gjelder, skal gjennomføres som normalt.

5.2.3 Språklige endringer i den midlertidige forskriften

I perioder hvor barnehagen er stengt, er retten til å benytte seg av barnehageplassen etter barnehageloven § 12a suspendert for dem som er omfattet av stengingsvedtaket, jf. midlertidig forskrift om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19 § 2.

Departementet foreslår språklige endringer i denne bestemmelsen for å ta høyde for en delvis åpning av barnehager. Departementet foreslår at retten til å benytte seg av barnehageplassen etter barnehageloven § 12a gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven.

I tillegg foreslår departementet at det tydeliggjøres at § 3 i forskriften, om tilbud til barn som ikke kan være hjemme, gjelder *dersom* barnehagene er stengt eller driver med redusert kapasitet. Så lenge barnehagene er åpne, vil ikke det ikke bære behov for denne bestemmelsen. Dersom en eller flere barnehager stenger, vil det imidlertid fortsatt være behov for å sikre at barn som omfattes av unntak i vedtak og forskrifter etter smittevernloven, får et tilbud i barnehagen.

5.3 Tilpasninger av reglene i opplæringsloven

5.3.1 Generelt

Departementet foreslår ikke tilpasninger i regler som gjennomfører bestemmelser i Grunnloven eller Norges folkerettslige forpliktelser. Dette gjelder for eksempel retten til grunnopplæring, at opplæring skal være gratis, og at opplæringen skal ivareta den enkeltes evner og behov. Koronaloven åpner heller ikke for at det gjøres unntak fra slike regler.

Opplæringsloven inneholder regler om antall år med opplæring, skolestart, omvalg mv. Dette er regler som fastsetter innholdet i retten til opplæring og rammer for opplæringen. Reglene er knyttet til alder og skoleår og påvirkes ikke av at opplæringen må organiseres annerledes enn normalt under utbruddet av Covid-19. Departementet mener det ikke er behov for å gjøre tilpasninger i disse reglene.

Det er også mange av kravene i opplæringsloven som ikke er tidsbestemte, som ikke nødvendigvis må oppfylles hver dag, eller hvor det ikke er fastsatt hvordan reglene skal oppfylles. Departementet legger til grunn at det ikke er nødvendig å gjøre unntak fra slike krav. Dette gjelder for eksempel regler om rådgivning og oppfølgingstjenesten. Departementet legger til grunn at rådgivning av elevene og oppfølgingen av ungdom som ikke er i opplæring eller arbeid, kan gjennomføres selv om skolene er stengt eller underlagt andre begrensninger av smittevernhensyn. Oppgavene må gjennomføres på en annen måte enn ellers, men lovkravene er ikke til hinder for det. I andre tilfeller er det regulert at det skal være et tilbud til elevene, men uten at det er krav om slike tilbud til enhver tid. Dette gjelder for eksempel regler om bibliotek og musikk- og kulturskole. Departementet legger til grunn at kravene oppfylles dersom tilbudene er etablert, men at elevenes tilgang til slike tilbud vil være avhengig av hvilke begrensninger som gjelder med hensyn til smittevern, og til dels hvordan tilbudet er organisert. Departementet foreslår derfor ikke tilpasninger i slike lovpålagte oppgaver.

Videre er det enkelte krav som knytter seg direkte til at elevene er på skolen, og som dermed åpenbart ikke gjelder for elevene som får opplæring hjemme. Dette gjelder for eksempel

reglene om skyss. Departementet mener det ikke er behov for å gjøre tilpasninger i disse reglene.

I det videre gjøres det en vurdering av noen av reglene i opplæringsloven som departementet har vurdert om det er behov for å gjøre tilpasninger i.

5.3.2 Skolens plikt til å gi opplæring hjemme, muligheter for permisjon, privat hjemmeopplæring mv.

Når noen trinn nå skal åpne, oppstår spørsmål om hvem som likevel kan få opplæring hjemme. Departementet foreslår at det presiseres i den midlertidige forskriften at elever som ikke kan få tilbud på skolen på grunn av vedtak eller forskrift om stenging eller andre begrensninger med hjemmel i smittevernloven, skal få opplæringen hjemme. Dette innebærer at elever på trinn som er stengt med hjemmel i smittevernloven, skal få opplæring hjemme. Det samme gjelder dersom skolen av smittevern hensyn ikke kan la alle elevene på de åpne trinnene gå på skolen. Dersom den enkelte elev må være borte på grunn av sykdom, karantene eller isolering, gjelder de vanlige reglene om opplæring ved fravær. Disse reglene er nærmere omtalt i rundskriv Udir 6-2014.

I samsvar med beslutningen om delvis åpning av skolene, foreslår departementet at det fastsettes i forskriften at elever som er i risikogrupper, eller som har nær familie i risikogrupper, også skal tilbys opplæring hjemme. Når det gjelder hvem som er i risikogrupper, vises det til veiledere om smittevern i skoler som er utarbeidet av Folkehelseinstituttet og Utdanningsdirektoratet. Skoleeier må vurdere om og hva slags dokumentasjon som skal kreves. Departementet har vurdert at det ikke er nødvendig å stille absolutt krav om legeerklæring. Departementet antar at det i mange tilfeller er klart, eller at det allerede foreligger dokumentasjon på at barnet eller noen i nær familie er i risikogrupper, og at det dermed ikke er nødvendig å innhente dokumentasjon særskilt for dette. Med nær familie siktes det til dem som eleven bor sammen med, og som det ikke er forsvarlig at barnet isoleres fra i en periode.

Elever som ikke er omfattet av unntakene over, skal møte opp på skolen etter vanlige regler. Departementet foreslår ikke egne regler om permisjon, men viser til at kommunen etter ordinære regler kan innvilge permisjon fra grunnskoleopplæringen i inntil to uker dersom det er forsvarlig. Om permisjonen er forsvarlig eller ikke, må avgjøres ut fra hensynet til elevens opplæring. Det må vurderes om eleven totalt sett får en forsvarlig grunnskoleopplæring, selv om søknaden om permisjon innvilges.

Dersom foreldre til barn som ikke er omfattet av unntakene over, ikke ønsker at barna skal gå på skolen av frykt for smitte, kan de velge å oppfylle opplæringsplikten ved å gi barnet privat hjemmeopplæring i samsvar med opplæringsloven § 2-13. Det kreves ikke forhåndsgodkjenning fra kommunen. Det følger av opplæringsloven § 14-3 at kommunen fører tilsyn med privat hjemmeopplæring. Departementet foreslår ikke tilpasninger av disse reglene. Det er mulig å gjennomføre tilsynsaktiviteter uten fysiske møter, og det er viktig å

oppretholde en kontroll med at opplæringsplikten ivaretas. Når og hvordan det skal føres tilsyn, må kommunen vurdere ut fra risikoen for elevens opplæring.

Departementet foreslår også å samle det ovennevnte forslaget og § 2 og § 5 første ledd i den midlertidige forskriften for å få en samlet oversikt over hvilke forpliktelser skoleeier har til å gi opplæring hhv. hjemme og på skolen. Departementet foreslår dessuten språklige endringer i dagens § 2 og § 5 første ledd for at ordlyden skal samsvare bedre med smittevernreglene og ta bedre høyde for gradvis åpning av skoler.

5.3.3 Saksbehandlingsregler for avgjørelser som hvem som skal få opplæring hjemme og på skolen

Om en elev skal få opplæring hjemme eller på skolen, er bestemmende for elevens rettigheter og plikter. Slike avgjørelser skal dermed i utgangspunktet behandles i samsvar med reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven.

I § 5 andre ledd i den midlertidige forskriften om tilpasningen av lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av Covid-19 er det fastsatt forenklede saksbehandlingsregler for avgjørelser om hvem som skal få tilbud på skolen når skolen er stengt. Departementet foreslår tilsvarende forenklede saksbehandlingsregler for avgjørelser om hvem som skal få opplæring hjemme fordi de eller noen i deres nære familie er i risikogrupper (se punkt 5.2.1). De forenklede saksbehandlingsreglene innebærer krav om forsvarlig saksbehandling og krav om skriftlig underrettelse av avslag. Departementet foreslår dessuten at det skal være klageadgang på avslag på forespørsler om hjemmeopplæring for barn i eller med nær familie i risikogrupper. Departementet mener det er viktig å beholde klageadgang for avgjørelser om hvem som skal få opplæring hjemme fordi de eller noen i nær familie er i risikogrupper. Avgjørelsen har betydning for om barnet har rett til å få opplæring hjemme, og berører dermed barnets grunnleggende rett til opplæring. I slike saker bør det ikke gjøres unntak fra en så viktig rettssikkerhetsmekanisme som klageadgang, selv om dette kan være ressurskrevende for kommunen. Tilsvarende er det etter dagens midlertidige forskrift klageadgang på avslag på forespørsel om tilbud på skolen for barn med særlige omsorgsbehov.

Departementet foreslår å samle de forenklede saksbehandlingsreglene i forskriftens § 5. Departementet foreslår dessuten språklige endringer i dagens § 5 andre ledd for at ordlyden skal samsvare bedre med smittevernreglene og ta bedre høyde for gradvis åpning av skoler.

5.3.4 Organiseringen av opplæringen

Opplæringsloven kapittel 8 inneholder regler om organiseringen av opplæringen. Dette er regler om nærskole, organisering i grupper og forholdstall mellom lærere og elever. Elevene vil fortsatt ha en skoleplass på sin nærskole selv om elevene ikke får opplæring på skolen når skolene er stengt. Departementet foreslår derfor ikke tilpasninger av lovbestemmelsen om nærskole.

Departementet foreslår heller ikke unntak fra kravet til lærertetthet (lærernorm). Kravet til lærertetthet gjelder antallet tilsatte i lærerstilling per hovedtrinn på den enkelte skole. Det er ikke et krav om gruppestørrelse eller forhold mellom antall lærere og elever i den enkelte opplæringsøkten. Departementet legger også til grunn at eventuelt sykefravær blant lærerne ikke har betydning for om lærernormen er oppfylt. Det anses dermed ikke å være mer problematisk å oppfylle kravet selv om skolene er helt eller delvis stengt. Departementet foreslår derfor ikke tilpasninger av reglene om lærernorm.

Opplæringsloven § 8-2 inneholder regler om organisering i grupper og forsvarlig gruppestørrelse. Reglene tar utgangspunkt i at opplæringen skjer på skolen, og at elevene får opplæring i grupper av en lærer som er til stede sammen med elevene. Reglene om organisering passer derfor ikke når eleven får opplæring hjemme. Ved en delvis gjenåpning av skolene vil det dessuten kunne være behov for å gjøre unntak fra de vanlige reglene om organisering i grupper og gruppestørrelse dersom enkelte elever skal være til stede på skolen, mens andre skal få opplæring hjemme. Samtidig er det viktig at elevene kan tilhøre en gruppe, og at læreren har god nok tid til alle elevene også når opplæringen skjer som hjemmearbeid og gjennom fjernundervisning. Departementet foreslår derfor at disse reglene bare gjelder så langt de er mulig å oppfylle i perioden hvor skolene er helt eller delvis stengt. Selv om elevene ikke er samlet på skolen, skal skolene finne måter å legge til rette for at elevene opplever fellesskap og tilhørighet.

For øvrig viser departementet til at det allerede er vedtatt en særregel i den midlertidige forskriften med hjemmel i koronaloven om at «skoleeier skal organisere opplæringen slik den finner det hensiktsmessig og forsvarlig ut fra hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, antallet elever, elevenes alder og forutsetninger, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr og elevenes hjemmeforhold». Denne tilpasningen innebærer blant annet at opplæringen kan organiseres som fjernundervisning, også i fag og tilfeller hvor opplæringsloven normalt ikke åpner for det. Departementet vil for øvrig understreke at selv om det gis større fleksibilitet i hvordan opplæringen organiseres, skal det fortsatt være opplæring. Det innebærer at lærerne må lage et faglig opplegg for elevene, følge opp og hjelpe elevene og gi tilbakemelding på arbeidet som blir gjort. På noen skoler har man digitale løsninger som legger godt til rette for at undervisningen kan foregå i direkte kontakt med elevene, i klasser, grupper, eller enkeltvis, gjennom videokommunikasjonsløsninger og annen digital kommunikasjon. På andre skoler har man ikke slike muligheter, og opplæringen må i større grad bestå av at elevene har ulike faglige aktiviteter og oppgaveløsning hjemme. Det er da viktig at elevene får støtte og veiledning underveis. Skolene må finne måter, enten via digitale løsninger eller per telefon, for å følge opp elevene og ha dialog med dem om skolearbeidet.

Skolen skal legge opp til at elevene får arbeidsdager som har en rimelig lengde og intensitet og varierte arbeidsmåter, det vil si både muntlige, skriftlige og praktiske måter å arbeide med fagene på. Lærerne skal som før vurdere om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dersom dette ikke er tilfelle, skal læreren melde fra til rektor som vurderer tiltak. Lærerne må derfor være spesielt oppmerksomme på elever som av ulike grunner strever med skolearbeidet. Tett kontakt med elever og foreldre er derfor ekstra viktig for dem.

5.3.5 Læremidler og utstyr

Det følger av opplæringsloven § 9-3 at skolene skal ha tilgang til nødvendig utstyr, inventar og læremiddel. Departementet legger til grunn at denne forpliktelsen ikke utvides av at opplæringen under utbruddet av Covid-19 må organiseres på en annen måte enn det loven ellers legger opp til. Det er dermed for eksempel ikke krav om at skolene må ha tilgang til utstyr for fjernundervisning i fag og for tilfeller hvor opplæringen normalt ikke organiseres slik. Departementet foreslår ingen tilpasning av reglene om utstyr.

Opplæringsloven § 9-4 stiller krav til lærebøker og andre læremidler, blant annet krav om rettskriving og krav om at læremidlene må foreligge på begge målformer på samme tid til samme pris. Stengningen av skolene og overgangen til fjernundervisning skjedde uten at kommuner og skoler fikk tid til å forberede seg. Det er varierende hvilke læremidler skolene har, og hvor godt egnet de er for bruk i fjernundervisning. I noen kommuner og på noen skolene er det behov for å anskaffe nye læremidler når mye av opplæringen skjer som fjernundervisning. Departementet foreslår, i samsvar med innspill fra KS og Utdanningsforbundet, å suspendere kravet i opplæringsloven § 9-4 for lærebøker og læremidler som anskaffes til undervisning i perioden hvor skolen er stengt eller driver med begrensninger etter vedtak og forskrifter etter smittevernloven. Suspensjonen er bare ment å omfatte tilfeller der bakgrunnen for anskaffelsen av læremidlene er måten opplæringen må organiseres under utbruddet av Covid-19. Departementet understreker at reglene i § 9-4 har en viktig funksjon, men at hensynet til at elevene raskt får egnede læremidler må veie tyngst i denne krisesituasjonen. Dersom krisesituasjonen vedvarer, slik at det blir mye fjernundervisning også neste skoleår, vil det være naturlig å gå bort fra denne tilpasningen. Ved langsiktige anskaffelser må kommuner og skoler derfor forholde seg til reglene i opplæringsloven § 9-4.

5.3.6 Tilpasning av opplæringen og tidlig innsats

Opplæringsloven § 1-3 inneholder krav om at opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lærekandidaten. Departementet foreslår ikke tilpasninger av denne bestemmelsen. Kravet om at opplæringen skal ivareta den enkeltes evner og behov er forankret i Grunnloven § 109, og det kan ikke gjøres unntak fra dette kravet. Departementet mener det heller ikke er behov for endringer i kravet om tilpasset opplæring i § 1-3 da bestemmelsen ikke inneholder krav om hvordan tilpasningen skal gjøres. I perioder hvor elevene får opplæring hjemme, eller hvor skolene er underlagt andre begrensninger med hjemmel i smittevernloven, kan tilpasningen gjøres på andre måter enn normalt.

Opplæringsloven § 1-4 inneholder krav om tidlig innsats for elever på 1. til 4. trinn. Departementet mener at det ikke bør gjøres unntak fra denne bestemmelsen. Det er viktig at skolene raskt tar tak i elever som blir hengende etter i lesing, skriving og regning. Tidlig innsats kan være ekstra viktig i en periode hvor elevene i større grad overlates til seg selv.

Kravet i § 1-4 pålegger ingen særskilt organisering. Det er derfor mulig å gjennomføre tiltakene etter denne bestemmelsen på andre måter enn det som er normalt.

Tilpasningen av den generelle regelen om organiseringen av opplæringen som er omtalt i punkt 5.3.4, vil utgjøre rammene også for tilpasset opplæring og tidlig innsats.

5.3.7 Individuelle rettigheter og særskilt tilrettelegging

Opplæringsloven inneholder en rekke individuelle rettigheter, som rett til opplæring i og på tegnspråk, opplæring i punktskrift, særskilt språkopplæring og spesialundervisning. Rammene for de ulike individuelle rettighetene er fastsatt i lov. For noen av rettighetene er det nærmere innholdet og tidsrammen fastsatt i forskrift. I tillegg fattes det enkeltvedtak med hjemmel i loven for elever som har individuelle rettigheter. I vedtaket kan det være fastsatt hvordan opplæringen skal organiseres, inkludert hva slags kompetanse lærerne må ha, og antall timer med opplæring som eleven skal ha.

Departementet mener at elevene fortsatt skal ha de individuelle rettighetene som er fastsatt i opplæringsloven. Samtidig er det klart at det kan være nødvendig å organisere denne opplæringen på en annen måte i perioden hvor skolene er helt eller delvis stengt. For eksempel kan det i mange tilfeller ikke gjennomføres opplæring der læreren er til stede fysisk sammen med eleven og heller ikke opplæring i små grupper. Skolen har heller ikke samme mulighet til å bruke skolens utstyr og hjelpemidler i opplæringen som skjer hjemme hos eleven.

I enkeltvedtak om spesialundervisning kan det være fastsatt hvor mange timer spesialundervisning en elev skal ha per uke. Det samme gjelder særskilt språkopplæring, opplæring i punktskrift mv. og opplæring i bruk av alternativ og supplerende kommunikasjon. Når opplæringen foregår hjemme, kan det være vanskelig for skolene å oppfylle dette timekravet. Å gjennomføre opplæringen på en slik måte, er en ny oppgave for skolene, og skolene har ulike forutsetninger for å gjennomføre opplæringen slik. Skolene har ulik tilgang til digitale verktøy, og det kan også være ulik kompetanse hos lærerne. I tillegg kan det være mer belastende for elevene å motta opplæring som fjernundervisning, og det kan derfor være bedre for eleven med færre timer opplæring per uke enn når opplæringen skjer på skolen.

Departementet foreslår derfor at det fastsettes tilpasninger i reglene om individuelle rettigheter til opplæring og tilrettelegging av opplæringen i opplæringsloven kapittel 2, 3, 4A, og 5. De individuelle rettighetene skal ivareta behov som ikke ivaretas godt nok av de generelle reglene. Departementet mener det er viktig at disse behovene ivaretas også under utbruddet av Covid-19. Departementet vil derfor understreke at elevene har rettighetene i behold, og at tilpasningen går ut på at det vil være noe større fleksibilitet i hvordan denne opplæringen og tilretteleggingen organiseres, og i antallet timer per uke. Departementet foreslår at det fastsettes at skoleeier bare kan gjøre tilpasninger i opplæring og tilrettelegging som følger av enkeltvedtak med hjemmel i opplæringsloven kapittel 2, 3, 4A, og 5 dersom det kan godtgjøres at det er nødvendig og forsvarlig. I samsvar med innspill fra blant andre Barneombudet, foreslår departementet at det fastsettes at det i vurderingen av hvilke tilpasninger som er nødvendige og forsvarlige, skal legges stor vekt på elevens beste. I vurderingen av hva som er elevens beste, må det blant annet tas hensyn til elevens mulighet til

å få utbytte av opplæringen og oppnå kompetansemål og hva som vil være en forsvarlig arbeidsbelastning for eleven gitt hvordan opplæringen organiseres. Videre foreslår departementet at det fastsettes i forskriften at det også kan tas hensyn til hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr. Dette må ses i sammenheng med den generelle regelen om organisering som er omtalt i punkt 5.2.4.

Kravet om at skoleeier må «godtgjøre» at tilpasningen er nødvendig og forsvarlig, betyr at det er skoleeier som må sannsynliggjøre at dette vilkåret er oppfylt. Det er ikke ment som et absolutt dokumentasjonskrav. Hensikten er å legge til grunn en høy terskel for tilpasninger, og at det er tilpasninger og ikke normal oppfyllelse som må begrunnes. Hovedregelen er fortsatt at de individuelle rettighetene ivaretas i samsvar med enkeltvedtaket.

Departementet presiserer også at det allerede følger av den midlertidige forskriften at skoleeier skal sørge for at barn og unge som er omfattet av unntak om stenging, får et tilbud. Det innebærer at skoleeier aktivt må kartlegge og vurdere hvilke barn og unge som skal få tilbud om skoleplass. Barn og unge som får spesialundervisning, skal uansett vurderes.

Forslaget om tilpasninger i oppfyllelse av individuelle rettigheter gjelder også for grunnopplæring for voksne etter opplæringsloven kapittel 4A, selv om det i ordlyden brukes uttrykket «elever». Forslaget om tilpasning gjelder ikke for andre individuelle rettigheter enn dem som er fastsatt i opplæringsloven kapittel 2, 3, 4A, og 5. Bakgrunnen for at tilpasningen er begrenset til disse rettighetene, er at det er i enkeltvedtak etter bestemmelser i de nevnte kapitlene at det er fastsatt regler om organisering og timetall i enkeltvedtak. For øvrige individuelle rettigheter er særlige regler om organisering og regler om timetall fastsatt i forskrift. Departementet viser i denne sammenheng til at det også har vært gjennomført en høring av et forslag om tilpasninger i fag- og timefordelingen som er fastsatt med hjemmel i opplæringsloven. Departementet vil på bakgrunn av høringen vurdere hvilke tilpasninger som bør gjøres i disse reglene.

Utbruddet av Covid-19 kan også føre til forsinkelser i utredninger og vurderinger som må gjøres i forbindelse med oppfyllelsen av individuelle rettigheter. For eksempel kan det være vanskelig for den pedagogisk-psykologiske tjenesten (PP-tjenesten) å utføre sakkyndige utredninger av elevenes behov uten å kunne møte eleven fysisk. Det kan også for eksempel være vanskelig for kommuner og fylkeskommuner å gjennomføre realkompetansevurdering av voksne etter opplæringsloven kapittel 4A. Det er ikke fastsatt særskilte frister i opplæringsloven, men kravene til saksbehandling etter forvaltningsloven gjelder. Det følger av forvaltningsloven § 11 a at forvaltningsorganer skal forberede og avgjøre saker uten ugrunnet opphold. Departementet legger til grunn at utsettelse som er en direkte konsekvens av midlertidige stengingsvedtak og andre smitteverntiltak, vil være et «grunnet» opphold.

Samtidig er det uheldig for elevene dersom kommunen ikke får fattet vedtak om spesialundervisning og andre vedtak individuell tilrettelegging fordi det ikke er mulig å gjennomføre sakkyndige vurderinger. Den sakkyndige vurderingen er et sentralt grunnlaget for vedtak om spesialundervisning og andre vedtak individuell tilrettelegging. I noen tilfeller vil det likevel være forsvarlig å fatte vedtak om spesialundervisning uten at det er gjennomført en sakkyndig vurdering. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom et vedtak skal forlenges,

eller det av andre grunner er relativt klart hva innholdet i vedtaket bør være. For at det ikke skal bli unødige forsinkelser i nye vedtak om spesialundervisning, foreslår departementet at det i den midlertidige forskriften åpnes for at kommunen kan fatte vedtak om individuelle rettigheter og tilrettelegging av opplæringen uten at det gjennomføres sakkyndig vurdering. At det skal være «forsvarlig», betyr at kommunen uten den sakkyndige vurderingen vil ha et forsvarlig beslutningsgrunnlag. Hvor lenge vedtaket skal gjelde, har betydning for hva som anses å være et forsvarlig beslutningsgrunnlag. Det kan for eksempel være aktuelt å fastsette et kortvarig vedtak, for deretter å gjennomføre sakkyndig vurdering og fatte nytt vedtak når situasjonen tillater det. Departementet understreker for øvrig at reglene i forvaltningsloven gjelder som normalt, inkludert kravet om utredning av saken i forvaltningsloven § 17.

Departementet vil også understreke at utredninger, kartlegginger mv. som kan gjennomføres i samsvar med smittevernreglene som gjelder, skal gjennomføres som normalt.

5.3.8 Skolemiljø

Reglene i kapittel 9 A om elevenes skolemiljø er knyttet til hvordan elevene har det «på skolen». Det kan dermed oppleves uklart om og i hvilken grad disse reglene gjelder overfor elever som får opplæringen hjemme og ikke på skolen.

Departementet mener det bør klargjøres at skolene fortsatt har et ansvar for det psykososiale læringsmiljøet til elevene. Samtidig er det klart at skolene ikke har samme muligheter til å påvirke miljøet som elevene får sin opplæring i. Det skolen kan påvirke, er læringsmiljøet i fjernundervisningen, for eksempel miljøet mellom elever og mellom lærer og elev på de digitale plattformene som brukes i opplæringen. Men det vil være vanskeligere å oppdage negative forhold mellom elevene når læreren ikke er fysisk sammen med elevene. Skolen har heller ikke samme mulighet til å påvirke elevens hjemmemiljø. Departementet forslår derfor at det i den midlertidige forskriften fastsettes at reglene i kapittel 9 A om det psykososiale miljøet gjelder tilsvarende når elevene får opplæring hjemme, med de begrensninger som følger av at skolen ikke rår over elevens hjemmeforhold. Det innebærer at skolen må forsøke å hjelpe eleven dersom forhold i hjemmet gjør at eleven ikke har et trygt og godt læringsmiljø, men det kreves ikke at skolen følger med og griper inn i situasjoner på samme måte som på skolen. Derimot er det desto viktigere at skolen er i dialog med elevene om hvordan det fungerer med opplæringen hjemme, og setter inn egnede tiltak når det trengs.

Departementet vil for øvrig understreke at virkeområdet i kapittel 9 A er vidt i den forstand at skolene har plikt til å forsøke å hjelpe eleven uavhengig av hva som er årsaken til at eleven ikke har et trygt og godt læringsmiljø. Skolene har derfor plikt til å forsøke å hjelpe eleven dersom det er forhold i hjemmet eller mellom elevene som gjør at eleven ikke har det trygt og godt i læringssituasjonen. Dersom skolen ikke kan hjelpe eleven med de virkemidlene som skolen har til rådighet, må skolen søke bistand hos andre instanser. Departementet understreker også at opplysningsplikten til barnevernet og sosialtjenesten etter opplæringsloven §§ 15-3 og 15-4 gjelder som normalt.

At reglene i kapittel 9 A om det psykososiale miljøet gjelder tilsvarende når elevene får opplæring hjemme, med de begrensninger som er omtalt over, innebærer at det fortsatt skal være en håndhevingsordning etter opplæringsloven § 9 A-6. Elever og foreldre kan derfor melde fra til fylkesmannen dersom eleven ikke har det trygt og godt i læringssituasjonen. Fylkesmannen må i sin vurdering av om aktivitetsplikten er oppfylt, ta hensyn til de midlertidige begrensningene som gjelder.

Kravene i § 9 A-7 til det fysiske miljøet er knyttet til skolen. Det er dermed ikke grunn til å unnta fra disse, og det bør heller ikke innføres regler om at kravene skal gjelde tilsvarende for hjemmemiljøet til elevene.

5.3.9 Videregående opplæring i bedrift

Reglene i kapittel 4 gjelder for lærlinger og andre kandidater som får opplæring i bedrift. Opplæringen i bedrift blir ikke påvirket av at skolene stenges. Etter departementets vurdering er det ikke regler i kapittel 4 som er problematisk å oppfylle i den perioden koronaloven gjelder. Etter departementets vurdering er det mest hensiktsmessig at de ordinære reglene om bl.a. heving av lærekontrakt også gjelder i denne situasjonen, hvor nettopp heving kan bli aktuelt for flere enn normalt. Det kan være behov for unntak fra enkelte av reglene om prøver og dokumentasjon for de som får opplæring i bedrift. Dette er regulert i forskrift og er dermed regler som departementet kan fravike eller gjøre tilpasninger i med hjemmel i opplæringsloven.

5.3.10 Brukermedvirkning

Opplæringsloven kapittel 11 inneholder regler om organer for brukermedvirkning, som for eksempel om elevråd og skolemiljøutvalg. Opplæringsloven kapittel 12 inneholder regler om organer knyttet til fagopplæring i bedrift. Disse organene kan bestå selv om skolene er helt eller delvis stengt, men involveringen må skje på en annen måte enn gjennom fysiske møter. Loven inneholder ikke konkrete regler om fysiske møter. Etter departementets vurdering er det dermed ikke behov for å unnta eller gjøre tilpasninger i reglene om brukermedvirkning. Departementet har forståelse for at det i denne unntakssituasjonen vil være mange avgjørelser som må tas raskt. Dette vil påvirke detaljnivået på saker som det skal medvirkes til, og hvilke frister som gis. Samtidig er det viktig med medvirkning også i denne situasjonen, da avgjørelsene som tas, kan få stor betydning for barn, unge og voksne som har rettigheter etter opplæringsloven.

5.3.11 Skolefritidsordning

Det følger av opplæringsloven § 13-7 at kommunene skal ha et tilbud om skolefritidsordning. Det er ingen lovbestemt rett til plass i skolefritidsordningen for den enkelte elev, men kommuner og skoler har inngått avtaler med foreldrene om tilbud i den lovpålagte

skolefritidsordningen. I perioden hvor skolene er stengt eller underlagt begrensninger med hjemmel i smittevernloven, vil ikke alle elever kunne benytte seg av plassen i skolefritidsordningen. Departementet foreslår derfor at det tas inn i den midlertidige forskriften at kravet om å ha tilbud om skolefritidsordning gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven.

5.3.12 Leksehjelp

Det følger av opplæringsloven § 13-7a at skolene skal ha et leksehjelptilbud. De nærmere kravene til leksehjelptilbudet er fastsatt i forskrift. Etter departementets vurdering kan det være utfordrende å gjennomføre leksehjelp på vanlig måte i perioden hvor skolen er stengt eller underlagt begrensninger med hjemmel i smittevernloven, ettersom poenget med slikt tilbud er at eleven skal få hjelp *på* skolen til å gjøre lekser. På den annen side er leksehjelp ekstra viktig i denne perioden. Departementet har derfor kommet til at kravet om leksehjelp ikke bør suspenderes, men at det i stedet bør tilpasses slik at leksehjelpen kan gjennomføres innenfor regler og retningslinjer om smittevern. Departementet foreslår derfor at det fastsettes i den midlertidige forskriften at kravet i opplæringslova § 13-7 om å ha tilbud om leksehjelp gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven. Dette innebærer for det første at det bare er plikt til å gi leksehjelp til elever som får opplæringen *på* skolen. Videre kan leksehjelptilbudet begrenses ut fra smittevernhensyn, for eksempel knyttet til kontakthypighet, gruppestørrelse mv. Det følger av forskrift til opplæringsloven § 1A-1 at kommunen avgjør fritt hvordan timene med leksehjelp skal fordeles mellom trinnene. Departementet foreslår ingen endring i dette, og kommunen har dermed ingen plikt til å omfordele hvem som skal ha tilbud om leksehjelp ut fra hvem som faktisk er på skolen.

5.3.13 Leirskole

Det følger av opplæringsloven § 13-7 b at kommunen som en del av grunnskoleopplæringen skal tilby elevene leirskoleopphold eller annen skoletur med minst tre overnattinger i sammenheng. Departementet antar at det stort sett ikke er behov for tilpasninger i dette kravet ettersom leirskole eller annen skoletur kan gjennomføres når som helst i grunnskolen og ikke nødvendigvis må gjennomføres våren 2020. Dersom det er kommuner som ikke har gjennomført leirskole for elevene som går i 10. trinn, men har hatt planer om å gjennomføre leirskole våren 2020, vil de mest sannsynlig ikke kunne oppfylle kravet om leirskole for denne elevgruppen. Departementet foreslår derfor at kravet i opplæringsloven § 13-7 b om å tilby leirskole ikke skal gjelde overfor elever på 10. trinn hvor det var planlagt leirskole våren 2020. For elever på lavere trinn gjelder kravet om leirskole selv om det var planlagt leirskole våren 2020 som må avlyses på grunn av utbruddet av Covid-19. Kommunen må da tilby leirskole eller annen skoletur med minst tre overnattinger i sammenheng på et senere tidspunkt i grunnskoleopplæringen.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene om tilpasningene i reglene i barnehageloven og opplæringsloven antas ikke å få betydelige økonomiske og administrative konsekvenser. Hva de konkrete konsekvensene blir for den enkelte barnehage og skole, er avhengig av tilgjengelig personell, hva de har av utstyr med videre. Forslaget om forenklede saksbehandlingsregler ved avgjørelser om hvem som skal ha tilbud om opplæring hjemme fordi barnet eller noen i nær familie er i risikogruppe, vil føre til mindre administrasjon i kommuner og skoler enn dersom de ordinære saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven skal følges.

Kunnskapsdepartementet

t i l r å r:

1. Forskrift om endring i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 491 om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19 fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.
2. Forskrift om endring i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 492 om tilpasningen i lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av utbrudd av Covid-19 fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Forskrift om endring i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 491 om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19

Fastsatt ved kgl.res. 17. april 2020 med hjemmel i lov 27. mars 2020 nr. 17 om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koraloven) § 2. Fremmet av Kunnskapsdepartementet.

I

I midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 491 om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19 gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2 Barnehagelovens anvendelse

I perioden hvor barnehagen er stengt eller driver med begrensninger etter vedtak og forskrifter med hjemmel i smittevernloven, gjelder reglene i barnehageloven og tilhørende forskrifter med følgende tilpasninger:

- a) Retten til å benytte seg av barnehageplassen etter barnehageloven § 12a gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven.
- b) Barnehageeier kan bare gjøre tilpasninger i tilrettelegging som følger av enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp eller tegnspråkopplæring med hjemmel i barnehageloven kapittel V A dersom det kan godtgjøres at det er nødvendig og forsvarlig. I vurderingen av hvilke tilpasninger som er nødvendige og forsvarlige, skal det legges stor vekt på barnets beste. Det kan også tas hensyn til tilgangen på pedagogisk personale og nødvendig utstyr. Når det er forsvarlig, kan kommunen fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring uten at det gjennomføres sakkyndig vurdering.

§ 3 overskriften og første ledd skal lyde:

§ 3 Tilbud til barn som ikke kan være hjemme dersom barnehagene er stengt

Barnehageeier skal sørge for at barn som er omfattet av unntak i vedtak og forskrifter etter smittevernloven, får et tilbud i barnehagen i perioder barnehagene er stengt eller driver med redusert kapasitet. Barnehageeier skal ivareta de behovene som begrunner at barnet skal ha et tilbud i barnehagen.

II

Forskriften trer i kraft én dag etter at Stortinget har fått skriftlig meddelelse om forskriften, med mindre Stortinget innen den tid har meddelt at forskriften skal oppheves.

Forskrift om endring i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 492 om tilpasningen i lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av utbrudd av Covid-19

Fastsatt ved kgl.res. 17. april 2020 med hjemmel i lov 27. mars 2020 nr. 17 om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven) §§ 2 og 3. Fremmet av Kunnskapsdepartementet.

I

I midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 492 om tilpasningen i lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av utbrudd av Covid-19 gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2 Skoleeiers plikt til å sørge for opplæring

Skoleeier skal så langt det er mulig sørge for at barn, unge og voksne får grunnskoleopplæring og videregående opplæring selv om skolene er stengt eller driver med begrensninger etter vedtak og forskrifter med hjemmel i smittevernloven.

Skoleeier skal sørge for at elever som er omfattet av unntak i vedtak og forskrifter om stenging etter smittevernloven, skal få et tilbud på dagtid, enten på skolen eller annet egnet sted. Skoleeier skal ivareta de behovene som begrunner at barnet skal ha et slikt tilbud. Opplæringstilbudet skal så langt som mulig tilsvare opplæringstilbudet til andre barn på trinnet. For øvrig skal tilbudet gis i samsvar med reglene om skolefritidsordning i opplæringslova så langt det er mulig under utbruddet av Covid-19.

Elever som ikke kan få tilbud på skolen på grunn av vedtak eller forskrift om stenging eller andre begrensninger med hjemmel i smittevernloven, skal få opplæringen hjemme. Elever i risikogrupper eller som har nær familie i risikogrupper, skal få tilbud om opplæring hjemme.

§ 3 skal lyde:

§ 3 Opplæringslovas anvendelse

I perioden hvor skolen er stengt eller driver med begrensninger etter vedtak og forskrifter med hjemmel i smittevernloven, gjelder reglene i opplæringslova og tilhørende forskrifter med følgende tilpasninger:

- a) Skoleeier skal organisere opplæringen slik den finner det hensiktsmessig og forsvarlig ut fra hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, antallet elever, elevenes alder og forutsetninger, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr og elevenes hjemmeforhold. Reglene om organiseringen av opplæringen i opplæringslova § 8-2 gjelder bare så langt de er mulige å oppfylle.
- b) Skoleeier kan bare gjøre tilpasninger i opplæring og tilrettelegging som følger av enkeltvedtak med hjemmel i opplæringslova kapittel 2, 3, 4A, og 5 dersom det kan

godtgjøres at det er nødvendig og forsvarlig. I vurderingen av hvilke tilpasninger som er nødvendige og forsvarlige, skal det legges stor vekt på elevens beste. Det kan også tas hensyn til hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr. Når det er forsvarlig, kan kommunen og fylkeskommunen fatte vedtak om individuelle rettigheter og tilrettelegging av opplæringen uten at det er gjennomført sakkyndig vurdering.

- c) Kravet i opplæringslova § 9-4 suspenderes for lærebøker og læremidler som anskaffes for undervisning i perioden.
- d) Reglene i kapittel 9 A om det psykososiale miljøet gjelder tilsvarende når elevene får opplæring hjemme, med de begrensningene som følger av at elevene ikke er fysisk til stede på skolen, og at skolen ikke rår over elevens hjemmeforhold.
- e) Kravet i opplæringslova § 13-7 om å ha tilbud om skolefritidsordning gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven.
- f) Kravet i opplæringslova § 13-7a om å ha tilbud om leksehjelp gjelder med de begrensningene som følger av vedtak og forskrifter etter smittevernloven.
- g) Kravet i opplæringslova § 13-7 b om å tilby leirskole gjelder ikke overfor elever på 10. trinn hvor det var planlagt leirskole våren 2020.

§ 5 skal lyde:

§ 5 Behandling av saker om hvem som skal få opplæring hjemme og på skolen

Kravene i forvaltningsloven kapittel IV og V gjelder ikke for avgjørelse av søknader om hvem som skal få tilbud i perioder skolen og skolefritidsordningen er stengt eller driver med begrensninger etter vedtak og forskrifter med hjemmel i smittevernloven. Kravene i forvaltningsloven kapittel IV og V gjelder heller ikke for avgjørelser om hvem som skal få opplæring hjemme fordi eleven eller noen i nær familie er i risikogrupper. Skoleeiere må ha en forsvarlig saksbehandling av slike søknader. Skoleeiere må underrette søkere skriftlig om avslag på tilbud og om eventuell klageadgang. Avslag som følge av at foreldrene ikke vurderes å ha kritiske samfunnsfunksjoner, kan ikke påklages. Øvrige avslag kan påklages. Kommunens og fylkeskommunens klageorgan etter forvaltningsloven § 28 annet ledd er klageinstans for avslag om slikt tilbud.

II

Forskriften trer i kraft én dag etter at Stortinget har fått skriftlig meddelelse om forskriften, med mindre Stortinget innen den tid har meddelt at forskriften skal oppheves.